ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XIV. ЖОВТЕНЬ, 1967 Ч. 10 (158).

Наша пошта

Учні п'ятої кляси „Рідної Школи" при парафії Успення Божої Матері в Монтреалі-Роземавнт (Канада) під проводом своєї учительки п-ні Марії Брикович прислали нам гарні листі зі світлинами та пожертвами й передплати на „Веселку":

Любка Лідія пише: Дорога „Веселко"! Маю десять років і ходжу до п'ятої кляси при парафії Успення Божої Матері та до п'ятої кляси англійської школи. Також належу до СУМ і граю на піяніні. „Веселку" передплачує мені й моїй сестричці Дарці наш вуйко з Америки. Люблю читати оповідання, казки про звірят, Богдана-Характерника й вірші. Читаю також інші журнали для дітей. „Веселка", це цінний журнал для навчання дітей української мови. Я хотіла б, щоб „Веселка" приходила до мене частіше. Посилаю два доляри на пресовий фонд.

„Веселка", це мій улюблений журнал — пише Оля Сагала. Дуже люблю читати вірші й оповідання з „Веселки". Маю дев'ять років і ходжу до п'ятої кляси „Рідної Школи". Вчить мене п-ні Марія Брикович. Наша школа дуже велика. Кляси від першої до сьомої приміщені на першому й другому поверхах, а на третьому містяться курси українознавства. Я просила маму, щоб запренумерувала мені „Веселку", бо дуже люблю читати по-українськи. Посилаю одного доляра на пресовий фонд і чотири доляри на передплату.

А ось лист Ярослава Бориса: Дорога „Веселко"! Люблю ходити до української школи, бо маю нагоду вивчати в ній українську мову, історію й географію України. Наша учителька п-ні Марія Брикович вчить двадцять шість учнів. Приходь до мене, „Веселко", люблю Тебе читати! Шлю на пресовий фонд одного доляра.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of October 23, 1962; Section 4369, Title 39, United States Code).

1. Date of filing: ____________________ September 25, 1967

2. Title of Publication: __ VESELKA (THE RAINBOW)

3. Frequency of issue: ________ Monthly, except June to September Bi-Monthly.

4. Location of known office of publication: 81-83 Grand Street, Jersey City, Hudson County, New Jersey, 07302.

5. Location of headquarters or general business offices of the publishers (not printers): 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07302.

6. Names and addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor: Publisher — The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J.; Editor — Anthony Dragan, 5 Bentley Ave., Jersey City, N.J.; Managing Editor — Anthony Dragan, 5 Bentley Ave., Jersey City, N.J. 07304.

7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given): ________________________ None.

8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: __________ None.

9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corp.

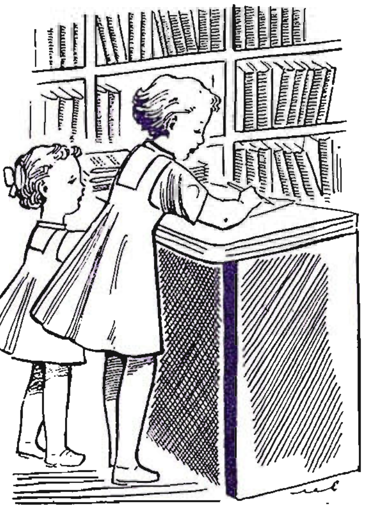
10. This item must be completed for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in Sections 132.231, 132.232, 132.233, and Postal Manual (Sections 4355a, 4355b, and 4356 of Title 39, United States Code):	Average No. copies each issue during preceding 12 months	Single issue nearest to filing date
A. Total No. copies printed (Net Press Run) __	4,250	4,250
B. Paid circulation:		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales ______________	190	190
2. Mail subscription ______________________	3,083	3,083
C. Total paid circulation ___________________	3,273	3,273
D. Free distribution (including samples) by mail, carrier or other means ______________	275	275
E. Total distribution (Sum of C and D) ______	3,548	3,548
F. Office use, left-overs, unaccounted, spoiled after printing ________________________	702	702
G. Total (Sum of E & F—should equal net press run shown in A) ________________________	4,250	4,250

I certify that the statements made by me above are correct and complete. ANTHONY DRAGAN, Editor.

Ілюстрація на обкладинці:
Ю. Козак — Лісові читачі

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація М. ЛЕВИЦЬКОГО*

КНИЖЕЧКИ ГОВОРЯТЬ

**Гей, настав осінній час,
Дощик сіє раз-у-раз —
Гей, усі-усі до нас
Прибігайте враз!**

**Рідні ваші ми книжки —
Дуже люблять діточки
Наші славні казочки,
Гарні образки.**

**Хто читає — молодець,
Завтра буде він мудрець,
Скрізь йому з кінця в кінець
Слава і вінець.**

**Нечитайлом бути — гріх,
Він немов пустий горіх,
Всі беруть його на сміх —
Тож в книгарню за порі
Кличемо усіх!**

Слова: Катерина ПЕРЕЛІСНА *Музика: Осип ЗАЛЕСЬКИЙ*

ХТО УМІЄ?
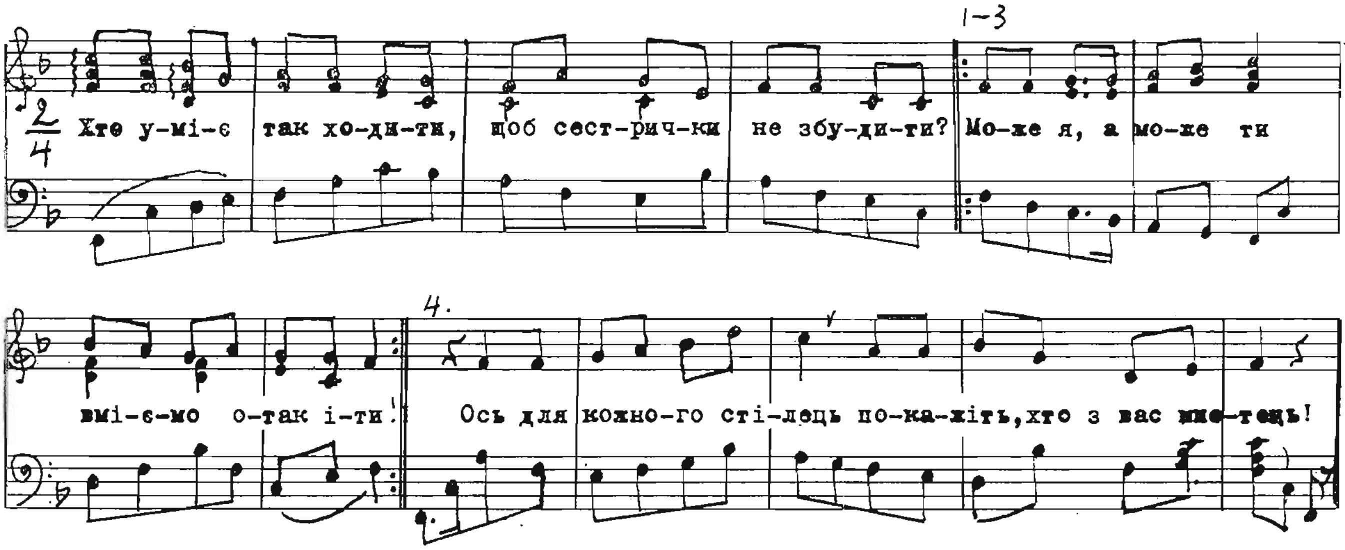
**Хто уміє так ходити,
Щоб сестрички не збудити?
Може я, а може ти
Вміємо отак іти!**

**Хто уміє так ходити,
Щоб були цілленькі квіти?
Може я, а може ти
Вміємо отак іти!**

**Хто уміє так ходити,
Щоб у воду не вступити?
Може я, а може ти
Вміємо отак іти!**

**Хто уміє так сідати,
Щоб суконки не зім'яти?
Ось для кожного стілець —
Покажіть, хто з вас митець!**

М и т е ц ь, або м и с т е ц ь — це те саме, що артист, який уміє щось дуже добре зробити. Тут — митець ходити.

Ольга МАК *Ілюстрації П. АНДРУСЕВА*

ЯК ОЛЕГ ЦАРГОРОД ЗДОБУВ

Казка для старших дітей

По Аскольдові й Дирові став князем на Русі, у Землі Полянській, малий князь Ігор. І зраділи вороги. Кажуть:

— Що нам дитина зробить?

І справді, що міг малий хлопець їм зробити, коли ще не вмів ані на коні їздити, ані човном керувати, ані меча тримати.

Греки знали це і таку раду врадили:

— Загородимо русичам доступ до Чорного моря! Не пустимо їх ані риби ловити, ані воску, ані шкір, ані меду, ані пшениці у чорноморських містах продавати. Як же їхні купці до Царгороду приїдуть, то продаваймо їм вино найкисліше, а златоглав — найгірший.

І стало сутужно русичам: хочуть риби в Чорному морі наловити — греки не дають. Привезуть руські купці пшеницю чи інший крам до чорноморських міст — греки все задарма забирають. А в Царгороді, хоч і продадуть русичі привезене добро, то взаміну нічого купити не можуть. Вино кисле, мов оцет, а златоглав — і не златоглав, а просто — ряднина.

От зібралися русичі у стольному місті Києві на раду. Малий князь Ігор на золотому престолі сидить, а біля нього його дядько, князь Олег стоїть і думу думає.

Питають русичі один в одного:

— Що нам тепер робити?

— А що ж, — відповів Олег, — нічого іншого, як війною на ворога йти!

Знову кажуть русичі:

— Та то так, війна для нас не новина, та князь малий. Хто нам за воєводу буде?

Відповідає князь Олег:

— Я! Я малому князеві рідним дядьком доводжуся — майже його батьком. Поки дитині рука до меча сили набере — буду я його рукою! Меч важкий підійму і на ворожі карки опущу. Хай вороги знають, що Русь і з малим князем за себе постояти зуміє!

— Добре! — зрадівши, крикнули в один голос русичі. — Веди нас, княже, в похід, а ми тебе будемо слухати, як будемо колись князя Ігоря слухати!

І наказав Олег човни дубові тесати, вітрила шити, мечі кувати, сухарі сушити, одежу і взуття запасати, щоб ніхто в поході ані голодним, ані роздягненим-роззутим не був, а проти ворога голіруч не стояв.

Як уже все було готове, зібралася дружина на березі Дніпра, з ріднею й приятелями попрощалася, у човни посідала, шапками помахала і попливла рікою вниз. Сам князь Олег на передньому човні стоїть, червона кирея за ним вгору злітає, шолом із прилбицею і щит на лівій руці золотом горять.

Дивляться на князя дружинники й питають:

— Пощо, княже, щит із собою везеш? Тобі щита не треба, бо ми в небезпеці тебе своїми грудьми захистимо.

— Не гоже воїнові на рать без виряду виходити, — відповідає князь. — Як поляжу від грецького меча, то ви мене на щиті додому привезете. А як переможу ворогів, то цей щит на царгородській брамі приб'ю, щоб дивилися на нього греки і про свою поразку пам'ятали. Бо вже надто вони роззухвалилися.

От і пливе човнами руська дружина Дніпром до Чорного моря. Вітер вітрила надимає, гребці на весла налягають, а прудка течія ще й своїх сил докладає. І мчать човни, неначе птахи.

Чи минула днина, чи ні, а човни вже й біля Дніпрових порогів. Страшні ті пороги та пініяві, й вода там бурею реве, то крутить, то об скелі розбивається, а то стрімголов у безодню летить.

Підніс Олег праву руку, човни зупинив і звелів дружині на берег зійти.

— Браття-дружино, — мовив, — тут наш Дніпро не жартує, через сім порогів скаче. Схоче — пропустить, не схоче — потопить усіх. Треба нам знак дати, що ми — не чужі люди, а свої. Ходімо до Ненаситця в гості. Він найстарший між усіма порогами. Як накаже — так і буде.

І пішли русичі берегом, аж поки до самого Ненаситця не дійшли. А Ненаситець же грізний-прегрізний! Так реве, так гуде, що земля довкола здригається.

Зупинився Олег, вклонився низенко та й каже:

— Царю порогів, відчини нам брами кам'яні, замкни кручі глибокі, бо ми, дружина руська, їдемо в землю грецьку наших прав боронити, своє й своєї землі ім'я прославити і той щит, який я на лівій руці маю, на царгородській брамі прибити!

А Ненаситець нічого не відповідає, тільки ще дужче реве і ще більшу піняву збиває.

Уклонився вдруге князь Олег і знову каже:

— Царю порогів, відчини нам брами кам'яні,

закрий кручі глибокі, бо ми, дружина руська, їдемо в грецьку землю воювати, наших прав боронити, своє й своєї землі ім'я прославляти і той щит, який я на лівій руці маю, на царгородській брамі прибити!

А Ненаситець і далі нічого, лише цілу хмару піни вгору підкинув і всіх дружинників оббризкав. Один князь сухим лишився.

І втретє вклонився Ненаситцеві Олег та й каже:

— Царю порогів, озвися, дай знак! Чи ти вже не приятель русичів? Не хочеш, щоб ми ім'я Руси, а з ним і твоє, прославили? Коли так, то ми човни волоком по березі переволочимо, але тоді нашій дружбі кінець!

— Ох, та й нетерплячий же ти! — загуділо з-під найбільшої скелі, що вся чисто мохом та водоростями обросла. — Навіть причепуритися дідові не даси!..

Це так озвався Ненаситець і виринув із своєї печери. Величезний та окатий, у блакитній вишиваній сорочці та синій дорогій киреї. Увесь-усенький синій та блакитний, тільки вуса та борода в нього срібні.

Моргнув приязно Ненаситець до русичів і каже:

— Бачу, що ви звичаї шануєте і давню приязнь пам'ятаєте. І я також не забув. Спасибі, що в гості прийшли. А їхати — їдьте сміливо і нічого не бійтесь! Мої діти пустотливі — це правда. Багато гуркоту роблять, водою бризкають, а нелюбих гостей часом топлять рибам на поживу. Але ви — свої. Вам нічого не зроблять, хіба трохи полякають. Їдьте, воюйте, наше ім'я прославляйте і щасливо назад повертайтесь!

— Гей, діти-дружинники, — крикнув тоді князь до своїх воїв, — не личить нам у гості без гостинця ходити! Ану, викотіть там бочку меду дідові Ненаситцеві! Та найкращого, який є!

Метнулися княжі отроки, прикотили бочку меду і скинули зі скелі в Дніпрові хвилі.

— Спасибі, діти! — гукнув Ненаситець, сягаючи по бочку. — Щасливої дороги!

— Спасибі й тобі, діду! — вклонилися дружинники. — Оставайся щасливо!

Вернулися русичі до човнів, поспихали їх знов у воду і попливли.

Правду казав Ненаситець, його діти пустували

міцно: як ухопили у свої лапи човни, як закрутили ними, як загойдали, як почали на дружину величезними пригорщами воду жбурляти, здавалося — потоплять усіх. Але не потопили нікого. Бо дружинники цупко за човни трималися, ще й кепкували:

— Добре, Ненаситцеві діти, гойдати вмієте! Ану, ще!..

І так поперестрибували човнами через усі сім порогів. Коли ж оглянулися вже на тихій воді — а в човнах повно риби: і судаки, і щупаки, і карасі, і лини. Та все великі, та все найкращі.

— Оце ж напевне нам старий Ненаситець так за мед віддячився, — міркують дружинники.

А за ними навздогінці аж луна йде:

Цмок-цмок-цмок!..

Це так дід Ненаситець до княжого меду припався.

⁂

От пливуть русичі, пливуть — і виплили в Чорне море. Таке воно широке, що й оком не зміриш. А хвилі на ньому котяться і перекочуються. Та високі-високі — як гори! Підхоплять який човен, піднесуть аж під хмари, а тоді й скинуть униз, неначе в прірву. Але руська дружина пливе далі й гадки не має, на весла налягає, пісень співає — їде Царгород, столицю грецьку здобувати.

Аж раптом посеред моря зупинився човен, що то на ньому князь Олег плив. Став — і ні назад, ні вперед, наче його хтось прив'язав. Інші човни князів човен оточили й гойдаються на хвилях.

— Що воно за притичина? — дивуються дружинники. — Чи не сів княжий човен на яку підводну скелю?

Але князь відразу догадався.

— Еге, — каже, — це Посейдонові жарти. Як Ненаситець є царем порогів, а Стрибог — царем вітрів, так Посейдон є царем моря. Треба нам з ним у приязнь увійти, бо потопить. Ану, отроки, киньте йому бочку меду, то, може, він і подобрішає.

Видобули отроки бочку меду й шубовснули її в море. Та нічого не помогло, бо надбігла хвиля і бочку назад у човен укинула.

— Не хочеш меду, Посейдоне? — питає князь. — Ну, тоді візьми від мене гривню золоту. Тільки пусти.

Зняв князь Олег із шиї золоте намисто і вкинув у море. Але Посейдон і цього дару не прийняв. Розсердився вельми та як закрутив хвилями, як почав з дна моря всяке дорогоцінне каміння й золото підносити та в човни руської дружини кидати!.. Кидав, кидав, накидав того добра стільки, що човни отяжіли й стали потопати.

— Стій! — закричав тоді князь Олег. — Стій! Годі тобі гніватися, морський царю! Скажи, чого від нас хочеш?!

І враз утихли хвилі на морі, лише біля Олегового човна скипіла вода, завирувала й розступилася, а з-під неї виринув морський цар Посейдон. Сидів він верхи на величезному дельфіні й тримав у руках золотого тризуба. Вже який був Ненаситець, а перед морським царем виглядав би, як наперсток біля бочки з медом. Очі в нього, як дві брили льоду, ніс — як журавель, що то ним з криниці воду тягнуть, а в ротяку міг би без перешкод найбільший човен заїхати. На голові у Посейдона золота корона, перлами прикрашена, а на плечах — чорна кирея, вся сріблом розшита і кришталевими тороками обторочена.

Потрусив Посейдон мокрою головою, рукавом обличчя обтер і чхнув.

— Отак би відразу! — сказав громовим голосищем. — А то даєш мені то меду, то гривню, неначе то справді велике добро було.

— А чого ж ти хочеш? — спитав князь Олег.

— Хочу, — сказав цар моря, — твоїх дванадцять дружинників, і то не будь-яких, а найкращих.

Почувши таку мову, вельми розгнівився князь Олег.

— Ах ти старий людожере! — крикнув до Посейдона. — У мене кожен дружинник наче син рідний! А ти хочеш, щоб я тобі їх дванадцять на смерть віддав?! Та зроду-звіку такого не буде!

— То не візьмеш Царгороду! — Посейдон на те. — Доля Царгороду в Золотій Книзі записана, а та книга у мене на морському дні захована. І записано в тій книзі таке, що Царгород візьме той, хто на човнах аж під царгородські мури дістанеться. Але греки мені данини не жалували, тож я море далеко від мурів стягнув. І ніхто тепер туди човном не допливе — хіба я знову море під Царгород пущу. Отже, як хочеш — давай дванадцять дружинників, а не хочеш — буде тобі лихо. . .

— Не дам я тобі, Посейдоне, ні дванадцять, ні десять, ані одного з моїх дітей! — відповів князь Олег. — Ані навіть пальця котрогось із них, ані нігтя, ніже волосини! У чесному бою можемо всі головами наложити, але щоб тобі котрогось у воду вкинути — не чекай. Чуєш?

— Як знаєш! — зареготав Посейдон. — Як знаєш! . . Та гляди, щоб не пожалував, княже. . . Бо таке може статися, що не дванадцять, а всіх твоїх дружинників разом із човнами собі на обід візьму, ще й тебе в придачу. . .

Як же розгнівається на такі слова князь та як ухопить Посейдона за мокру бороду!

— Ти, — кричить, — морський царю, погрожуй, та не дуже! Не вся Русь на цих човнах сидить — тисячократно більше вдома лишилося! Як нас потопиш, то вийдуть наші брати, наші сини й наші батьки і Дніпро-Славутич греблею загатять! Не пустять більше його води до Чорного моря. Висхне море, і ти тоді знидієш.

Не припала до вподоби така мова Посейдонові — злякала морського царя.

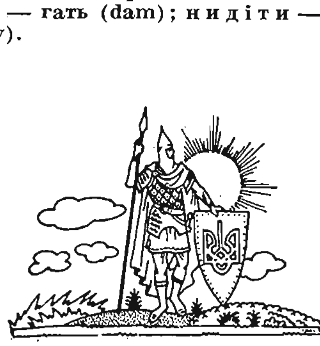
— Я вам нічого не робитиму, — оправдувався. — Робіть собі своє діло з греками. Я лише те кажу, що задарма помочі не дам, не зобов'язаний.

— А ми й без твоєї помочі обійдемося! — сказав Олег. — І твого добра також не потребуємо! Ану, діти-дружинники, поскидайте оте сміття, що човни обтяжує, у воду! Дарунків від ворогів не приймаємо, а добро тільки в чесному бою здобуваємо.

— Як так, то прощавайте! — мовив Посейдон, стиснув острогами дельфіна й пірнув під воду.

(Продовження буде)

Пояснення-словничок: **Русь — давня назва України. Наші предки називали себе русичами; від Русь походить слово руський, але воно не означає того самого, що російський або московський; Царгород — українська назва візантійсько-грецької столиці Константинополя, а потім турецької Істанбулу; златоглав — ґрезет, рід дорогої матерії на одяг перетиканої золотими нитками; сутужно — скрутно, важко (in great difficulties); стольний — столичний (metropolitan); воєвода — за княжих часів начальний вождь війська (commander of an army); чревії — взуття з м'якої шкіри; дружина — тут княже військо; кирея — чоловіча верхня одежа без рукавів; прилбиця — частина лицарського шолому (helmet), що захищала лоб-чоло і перенісся; рать — військо, їхати на рать — на війну; поразка — невдача, програна боротьба (defeat); круча — steep slope, precipice; пінява — піна (foam); волок — portage, carrying of boats overland between navigable rivers; тягнути волоком — тягнути човни по суші, підкладаючи під них колоди; отрок — молодший вояк-дружинник; притичина — перешкода, немила або дивна пригода; що за притичина? — what is that?; Посейдон — поганський бог у старовинних греків; шубовснути — тут: укинути; гривня — гріш, монета за княжих часів; вельми — дуже; ніже — ані, ані навіть; наперсток — thimble; торок — fringe; даннина — tribute, contribution; тисячократно — в тисячу разів більше; гребля — гать (dam); нидіти — марніти, завмирати (to decay).**

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

ЧОГО ВОНИ ПЛАЧУТЬ?

— Гей, чого ж ви плачете,
Хлопченята?
Чи згубили м'ячика
Коло хати?

— Ой, ні, ні! Ми м'ячика
Не згубили —
Нам у місті книжечки
Не купили...

Не купили книжечки
З казочками —
Ми без неї плачемо,
Як без мами.

ЗАЙЧЕНЯТКО

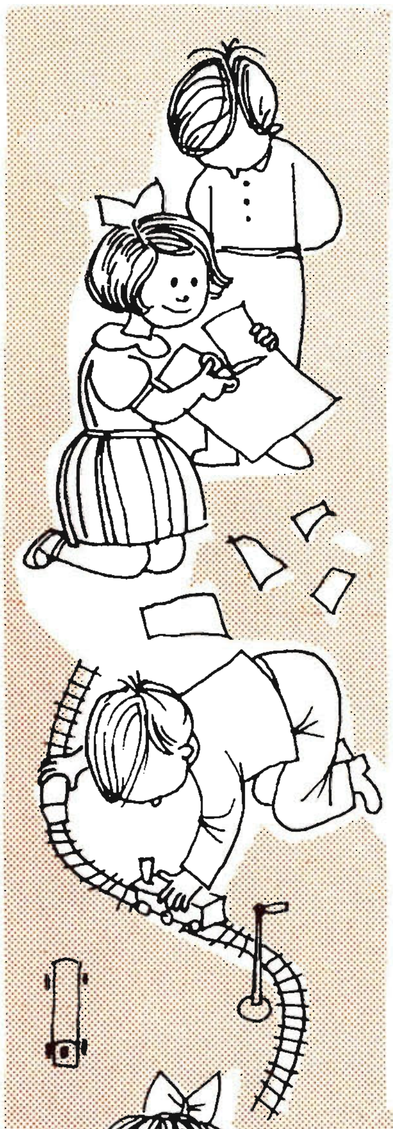
(Ілюстрація Ю. Козака)

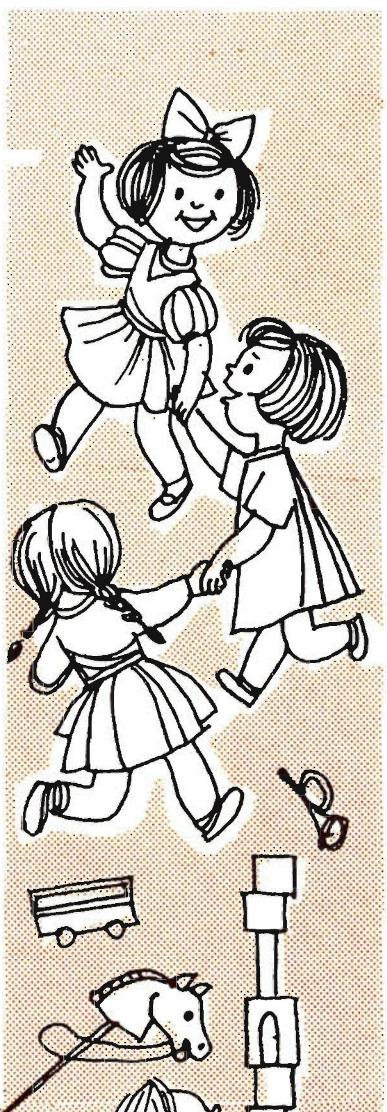
Неслухняне зайченятко!
Не тікай від мене,
не ховайся під кущами
у траву зелену.

Треба в хаті з забавками
мирно, дружньо жити.
Ти ж не дикий сірий заєць,
ти з сукна пошите.

Г. Чорнобицька

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ДО САДОЧКА

(Ілюстрація Ю. Козака)

До дитячого садочка
Йдуть веселі діточки,
Будуть вчитися ліпити,
Малюватимуть хатки.

Зроблять квіти для віночка,
Вивчать віршики, пісні,
А казки такі почують!
Ще розкажуть і мені.

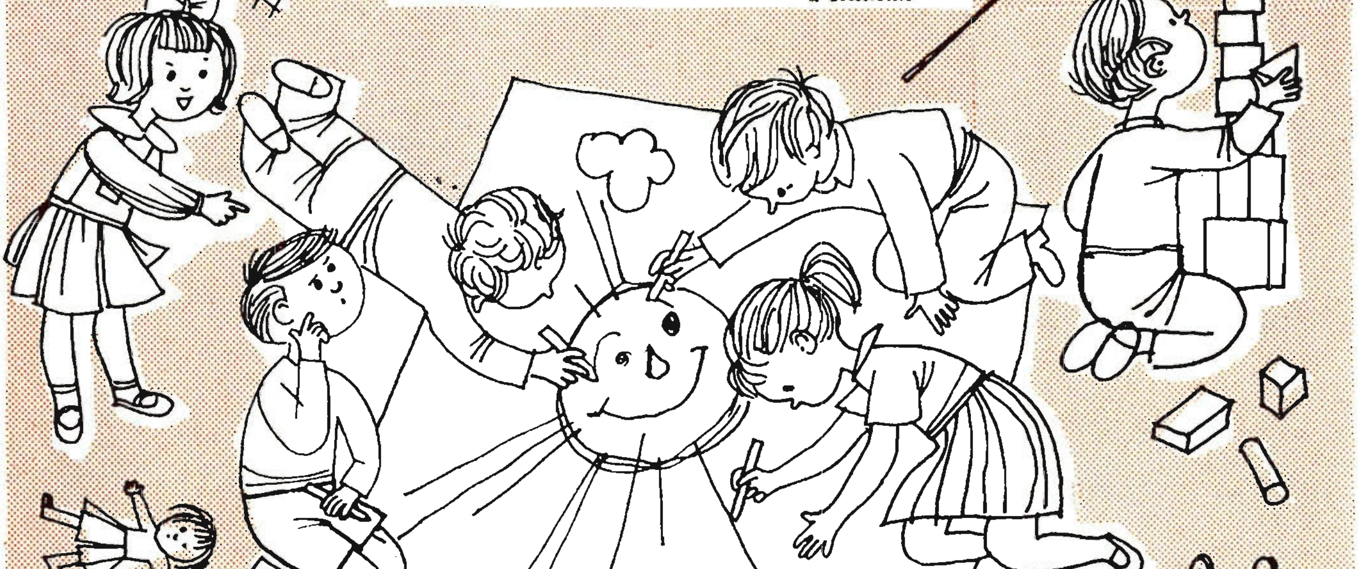
НАША КОЛОМИЙКА

Гей, ходжу я до садочка,
Де дітей багато,
І так мені веселенько,
Мов велике свято.

Співаємо, танцюємо,
Рисуєм, гуляєм —
Хоч надворі дощик сіє,
Ми про це не дбаєм.

Хоч надворі вітер віє,
То яке нам діло? —
Ми сонечко намалюєм,
Щоб в садку нас гріло.

Роляник

Джованні РОДАРІ

Ілюстрації Б. БОЖЕМСЬКОГО

Чарівна палиця

Був ранок. Малий Антінко вибіг перед хату побавитися. На вулиці побачив старенького пана в золотих окулярах. Ішов він згорблений і підпирався палицею. Якраз перед брамою, де стояв Антінко, панові випала палиця з рук. Хлопчик швиденько підбіг, підніс палицю і подав старенькому панові.

Пан усміхнувся.

— Дякую, але я вже не потребую палиці. Візьми її собі, якщо хочеш!

І, не чекаючи на відповідь Антінка, пішов далі своєю дорогою.

Антінко тримав палицю в руці і не знав, що робити: чи бігти за старенькими паном, чи кликати його. Схвильовано стукнув палицею двічі об хідник.

Що за диво! Палиця зразу обернулась на чудового коника, який тряс гривою і бив об каміння копитами, аж іскри летіли. Антінко без довгої надуми сів на коника і помчався ґальопом по вулиці.

Коли задиханий і щасливий вернувся він назад і зліз з коника, то побачив, що тримає в руках знову звичайну палицю.

„А що, якби спробувати знову?" — подумав Антінко.

Сів на палицю і зразу помітив, що сидить на двогорбому верблюді. Вулиця зникла, а натомість перед хлопцем з'явилася широка пустеля. Антінко не злякався. Попустив поводи верблюдові, і той заколихався в бігу. Він знає добре, як ходити по розпеченому сонцем піску. Повезе його до зеленої оази.

„Це напевно чарівна палиця! — подумав Антінко, коли після довгої мандрівки опинився знову біля своєї хати. — Спробую ще раз її чародійної сили".

Стукнув тричі палицею об хідник — і зразу опинився в червоному перегоновому авті. Натиснув на стартер і помчався вихорем. Перегнав усі інші авта й нарешті виїхав на величезний стадіон. Люди плескали в долоні, кричали, вітали сміливого автоводія-першуна.

Потім палиця творила щораз інші чудеса: Антінко переплив океан у підводному атомовому човні і злинув у міжплянетні простори в космічному кораблі-ракеті. Земля залишилася ген-ген далеко...

Але кожного разу, коли в Антінка з'являлося бажання вернутися додому, піскова пустеля, і автостради, і гори, і бурхливе море, і космічні безмежжя — все зразу оберталося у знайому вулицю коло хати. І авто, і човен, і корабель-ракета зразу спинялися, а чародійна палиця ставала звичайною дерев'яною палицею.

Так минув день. Надвечір Антінко вирішив іти додому. Та ось на вулиці з'явився старенький пан з золотими окулярами на носі. Антінко підбіг до нього.

— Сподобалася тобі палиця? — запитав пан.

Антінко подумав, що він хоче забрати палицю. Жаль йому стало, бо стільки чудових пригод мав із нею сьогодні. Неохоче подав палицю і сказав:

— Дякую вам, пане!

Старенький покивав головою.

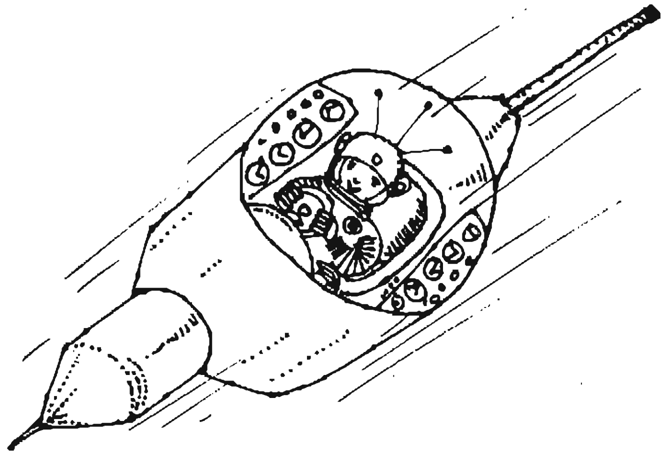
— Візьми її собі! Я можу палицею тільки підпиратися, а ти — ти можеш їздити на ній, ґальопувати, плавати, по всьому світу й поза світом шугати-ширяти. Чи, врешті, я знаю, що ти ще можеш робити?

І старенький пан пішов далі, всміхаючись. Це так приємно зробити комусь милу несподіванку!

Переказав Б. Данилович

Питання: **Як можна пояснити, що для старого пана палиця була тільки підпорою, а для малого Антінка вона творила різні чуда-дива?**

Пояснення-словничок: **окуляри — eye glasses; згорблений — bent, crooked; схвильовано — with emotion; грива — буйне волосся на шиї (у тварин) — mane; ґальоп — швидкий біг (gallop); верблюд двогорбий — Bactrian camel; безмежжя — immeasurableness; ширяти — to soar, to hover in the air.**

Софія БАРАБАШ

МУРЗА

Із сусіднього села Яблонова приніс нам хлопчик песенятко. Було чорне, мало коротку блискучу шерсть, а над очками дві жовті цятки, немов другі очі. Ми назвали його Мурзою.

Цуценя пищало, плакало за мамою і не давало вночі спати. Розпитувала я, чи хто не взяв би його собі, та ніхто не хотів.

Опівдні наш пастушок Захарко пригнав з поля корови. Кинув свою кожушинку на сходи й сів полуднувати. Мурза ліг на кожушок і вмить заснув. Знайшла я шматок шкури з кожухом, вистелила грубку під піччю, і там він спав.

З того часу перестав плакати. Бувало, притулиться до кожушка й засне. Лиш крізь сон часом щось бурмоче й лапками стріпує. Мабуть, снилась йому мама, її тепле тіло та пестощі, якими він так коротко втішався.

Мурза ріс, мав добрий апетит, усе чистенько із своєї мисочки виїдав, а тоді підсувався ще й до котячої.

— Мурзо, не руш! — бувало, крикну. Тоді він підгинав хвостика, спускав голівку й чимчикував до своєї грубки. Так навчився їсти лише те, що йому дозволяли.

Покладу часом на підлогу кусок м'яса, а песик до нього. „Не руш!" — кажу, і він відступається. Почекає хвилинку, дивиться мені в очі і знов підсувається. Тоді я зовсім тихо повторюю слова заборони, і він слухається. Друге магічне слово для нього було „бери!" Тоді він швидко кидався на м'ясо і ласо його з'їдав.

Мурза дуже любив дітей. Школярики пестили його, а він перекидався горілиць та й лише лапками перебирав.

У перегонах з хлопцями Мурза завжди був першуном.

Та мав Мурза і свого ворога, якого страшенно боявся. То була велика попеляста курка-квочка. Вона отруювала йому життя.

Не встигав він прийти до сіней, а квочка вже вилітала з вереском йому на спину та й ну ж дзьобати й бити крилами! Мурза втрачав тоді відвагу, жалісно скавулів і втікав, куди попало.

Зовсім інша справа була з білим півнем. Мурза зводив з ним завзяті бої. Побачивши Мурзу, півень зараз настовбурчував пір'я на шиї, тряс головою, вдаряв дзьобом об землю і підходив до пса. Мурза тоді скалив білі зуби, гарчав і — йшов у наступ.

Летіло пір'я, Мурза тріпав роздертим вухом, але ні один ні другий не кидали поля бою. Треба було їх розганяти.

Біжу раз на город і дивлюсь — під клунею лежить ніби клубок білого паперу. Придивляюсь, а то півень — покусаний, ледве дихає. Мурза сидить оподалік і вже не займає знеможеного противника.

Думаєте, що півень згинув? Ні, покуняв деньдва на бантах та й знову бився.

Одного разу накрила я півня великим кошиком, щоб не воював з собакою. По полудні біжу півня на волю випускати. Немало я здивувалася, як під кошем, замість півня, побачила Мурзу. Хто його знає, як він туди дістався! Може підліз під кіш, щоб до півня добратися, півень вискочив, а пес залишився в неволі?

Ще й тепер жаль, як згадаємо Мурзу. Був нашим вірним приятелем.

ЖИРАФА

(Ілюстрація Ю. Козака)

Це жирафа довгошия.
Гарний плащик я їй шию,
пильно шию ще й прасую,
комірця не допасую.
Вже урвавсь мені терпець!

Як пошити комірець
на таку предовгу шию?

Г. Чорнобицька

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ — Ілюстрації: П. ХОЛОДНОГО

ГОЦА ДРАЛА

Котик Ґнотик до діброви
Зранку вибрався на лови.

Кіт мотузку довгу мав,
Сіру пташечку впіймав.

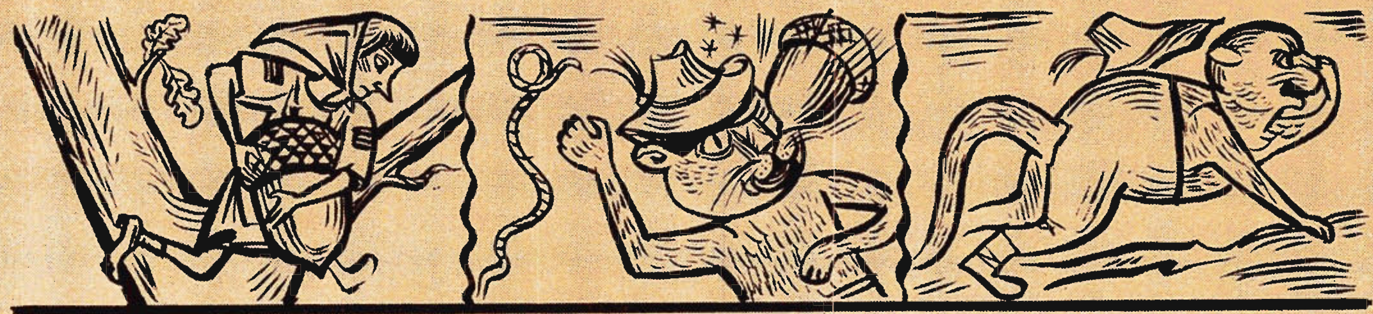
Мотузком зв'язав крило
І провадить у село.

Як оце побачив їж,
Кличе зайця чимскоріш.

„Зайче Яцю, пане-брате,
Йди но пташку рятувати!"

Та не хоче Яць іти:
„Я боюся! Може б ти?"

Гоца на дубку сиділа,
На снідання жолудь їла.

„Що робити? Жолудину
На кота я з дуба кину".

Як кота влучила в ніс,
Кіт порскнув і драла в ліс!

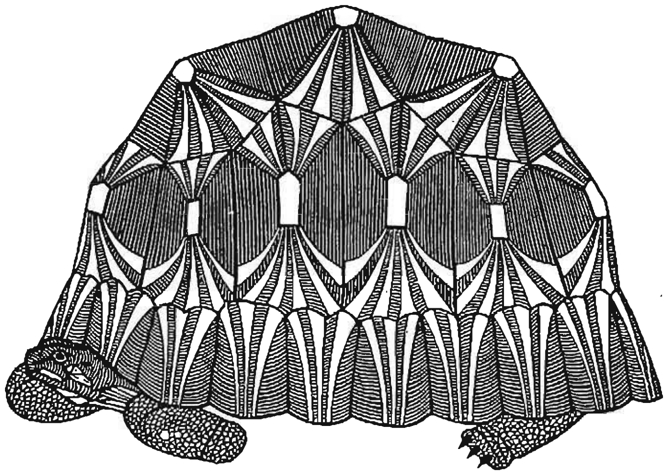
Розпростала пташка крила,
Фур-р-р і вгору полетіла.

Їжак з зайцем так раділи,
Що від танців аж попріли.

Котик охкав і зідхав,
Тиждень носа лікував . . .

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ЧЕРЕПАХИ

„Черепаха" — дереворит Якова Гніздовського

Чи знаєте, як зветься та тварина, що її оце так гарно нарисував мистець? Це — черепаха.

Ви напевно бачили черепах в озерах або у крамницях, де продають живих тварин. Може, бачили й великих черепах у зоологічному саду. Вони рухаються дуже поволі, немов сонні. Про черепаху згадує і народна приказка. Вона порівнює з черепахою людину, що повільно ходить або працює. Про неї люди кажуть: лізе, мов черепаха.

Що ж, людям легко таке говорити. Вони вже забули, як кількасот років тому, в середньовіччя, лицарі носили на собі панцери, подібні до панцера черепахи, і також не могли швидко рухатися.

Черепашин панцер складається з двох частин: горішньої — хребетної та долішньої — черевної. Це — розрослі й поширені кістки. Обидві частини панцера не зрослися разом — відтулиною поміж ними тварина може просувати голову, ноги і хвіст. Зверху панцер покритий роговими щитиками. Черепаха ходить по землі поволі, зате у воді плаває досить швидко.

Навіщо ж черепасі панцер? Він охороняє її так, як колись залізний панцер охороняв лицаря від стріл та ударів ворога. В небезпеці черепаха ховає голову, ноги та хвіст усередину панцера і так забезпечує себе від ворога. У панцері вона не боїться ударів, навіть віз може перекотитись по ній, і панцера не роздавить.

Є багато порід і видів черепах. Одні живуть на землі, інші — у воді. Суходільні черепахи мають пазурі. У водяних черепах ноги змінились у плавці. Суходільні живляться рослинами, а водяні здебільша дрібними тваринами, що живуть у воді, хоч не цураються й рослин. Зубів черепахи не мають, замість них мають вони на щелепах рогові нарости, що розсікають їжу, мов ножі.

Черепахи живуть головно у теплих краях. Величина їх різна — від таких малих, як ґудзики, до велетнів, завдовжки в 2 - 3 ярди і вагою в кількасот фунтів. У Північній Америці живе багато солодководних — річкових і озерних — порід. В Европі живе також кілька порід, з того дві на землях України.

Як же ж виглядають українські черепахи? Менша, темносіра, болотяна, заселює північно-західні землі України. Друга, більша, живе ближче Чорного моря, а також на Балканах та в Греції, тому й називають її „грецькою".

М'ясо деяких морських черепах їстівне. Із щитиків-плиток черепашиного панцера виробляють гребінці та різні прикраси.

Народжуються черепахи з яєчок. Мати закопує яєчка в пісок або в теплу землю і більше ними не турбується. В сонячному теплі виводяться молоді, видобуваються з яєчок і самі йдуть шукати собі їжі. Це не те, що людські діти . . .

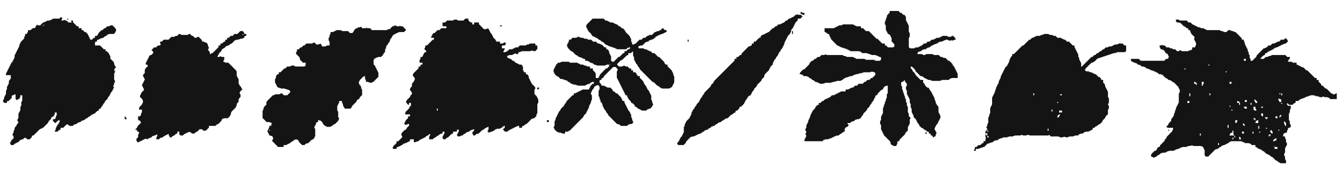
Пояснення-словничок: **черепаха — tortoise, turtle; середньовіччя — Middle Ages; панцер — armour; черевний — приналежний до живота, шлунка; відтулина — тут: щілина (opening); щитик — little shield; суходільня черепаха — land turtle; плавець (у черепахи) — flipper; цуратися — не любити, уникати (to keep away, to dislike, to avoid); щелепа — jaw, chaps; роговий — з рогового матеріялу (horn); нарість — excrescence growth, knar; їстівний — edible.**

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ОПЕНЬКИ

На узліссі у кущах
Зрубані пеньочки,
А на них кругом сидять
Купою грибочки.

І високі, і тонкі,
Шапочки жовтенькі...
Ну, коли вже на пеньках,
Мабуть це опеньки.

ГОРДІ КВІТИ

Метелик літав і шукав собі хатки.

Полетів у сад і побачив рожу.

— Чудова рожо, чи я можу в тебе жити? — запитав її.

Рожа відповіла йому злісно:

—У мене жити? Ніколи! Чи ти не бачиш, яка я гарна? Іди геть!

Метелик полетів і побачив ґлядіолю. Він їй сказав:

— Гарна квітко, чи я можу в тебе мешкати?

Ображена ґлядіоля відповіла:

— Як ти смієш так говорити? Дивись, яка я висока! Ти б мене переломив.

Метелик полетів далі й побачив лілею.

— Красуне біла, чи я можу в тебе жити?

Здивована лілея сказала:

— Чи ти не бачиш, що я біла-біленька, як сніг? Якби ти в мене жив, ти б мене забруднив. Іди геть!

Сумний метелик полетів з саду. Прилетів на поле й побачив мак.

— Чи я можу зробити собі хатку поміж твоїми пелюстками? — запитав.

— Мене видно здалека з-поміж жита, — відповів мак. — Ти б мене закрив.

Метелик побачив ромашку. Спитав і її, а вона відповіла:

— На мене бджілки сідають і мед збирають, а ти їх відстрашиш. Іди геть!

Бідний, сумний і змучений метелик полетів до лісу. Там побачив конвалію і сказав:

— Чудова квітко, чи я можу тут приміститися?

Конвалія відповіла:

— Ні! Чи ти не чуєш, як я гарно пахну? Ти не можеш зі мною жити!

Тоді метелик подумав:

—„Полечу ще наостанку до одної квітки. Як вона мене не прийме, то полечу до пташків".

Полетів метелик і побачив фіялку. Попросив її, як усіх, і маленька квітка відповіла:

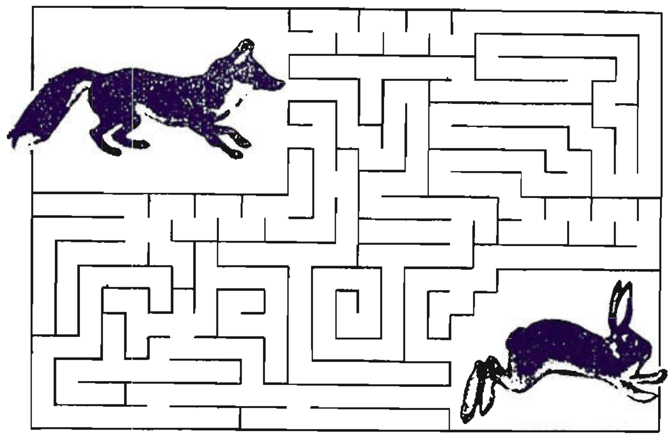
— Бідний ти, метелику! Я ні висока, ні гарна, але, як хочеш, то можеш жити в мене. Чим хата багата, тим рада!

Марта З е л и к , 12 років
Ню Йорк

Пояснення-словничок: **п е л ю с т к а квітки — flower-leaf, petal; ж и т о — рід збіжжя (rye); р о м а ш к а — польова квітка (camomile); к о н в а л і я — лісова пахуча квітка (lily of the valley).**

КУТОК РОЗВАГ

ЛИС І ЗАЄЦЬ

Чи здожене лис зайця? Мандруйте всякими дорогами цього лябіринту, щоб відповісти на це питання. Але треба мандрувати тільки тими дорогами, які не загороджені.

ЧИ ВИ СПОСТЕРЕЖЛИВІ?

Котрий із цих ведмедиків різниться від інших і чим?

Загадка

У нас два кільця і два довгі кінці.
Нас треба тримати у правій руці.
Кінці наші довгі — то гострі ножі:
відріжем, що хочеш, якраз по межі.
Як нитку дошиєш, не смикай, не рви,
охоче тобі допоможемо ми.

Г. Чорнобицька

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ ц. р.: ЩО ЦЕ? а) Комар. б) Комар. в) Гарбуз, або диня. ЗАГАДКА: молоток. ВІДПОВІДЖДЕ! а) Моє ім'я. б) Земний ґльоб. в) Земля. г) Небо, зорі, місяць. ґ) Сонце. д) Колеса.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

BOHDAN, KOZAK-SORCERER
UKRAINIAN TALE

РОЗДІЛ XXXV: „ЧОРТ"!

CHAPTER XXXV: "A DEVIL!"

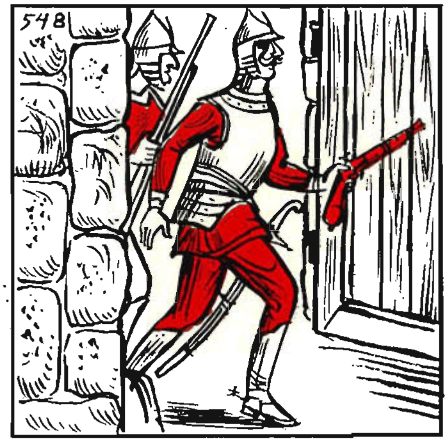
— Стривайте! Це я, Рох! — кричав Рох, але зляканим воякам здавалося, що він стогне „ох, ох!"

"Wait! It's me, Rokh, Rokh!" — screamed Rokh. But the frightened soldiers thought that he was moaning "Okh, Okh!"

Почувши крики на подвір'ї, до брами підійшов підстаршина з десятком вояків.

An officer, with a dozen soldiers, hearing the commotion in the courtyard, approached the gate.

— Що, чорт? — вигукнув підхмелений підстаршина. — Зараз моя шляхетська куля покладе цього монастирського чорта!

"What, a devil?" — yelled the slightly intoxicated officer. "I'll cut this monastery devil with my noble bullet in no time."

Старшина випалив — Рох повалився на землю.

The officer fired and Rokh fell to the ground.

— Герой! „Богатер!" Убив чорта! — закричали вояки, підходячи з усіх сторін.

"Hero! He killed the devil!" — cheered the soldiers who began to crowd around the group.

Раптом Рох, що впав не від кулі, а з переляку, схопився на ноги з криком: „Я ваш!"

Suddenly Rokh, who was felled by fright and not by the bullet, leaped to his feet screaming, "I'm one of you!"

(Кінець тридцять п'ятого розділу)

(End of Chapter XXXV)